

Az Országos Anyag- és Árhivatal közleménye

egyed fogyasztói árak 1978. január 9-i felméréséről

A világi piaci árak növekedése miatt — összhangban az 1978. évi népgazdasági terv előirányzataival — emelni szükséges egyes fogyasztói árakat. Az áremelések azt célozzák, hogy a tényleges költségeknek a termelésben és fogyasztásban való nagyobb fokú érvényesítésével csökkenthető legyen az állami költségvetésből folyósított ártámogatás.

A pörköltkávét-fajták fogyasztói ára 45 százaléktól 55 százalékgig terjedő mértékben, átlagosan 50 százalékkal emelkedik (arányosan emelkedik az eszpresszó kávé ára is). A nescafé 30%-kal drágul. Az áremelést az indokolja, hogy a nyerskávé importára az utóbbi hónapokban bekövetkezett csökkenés ellenére még ma is magasabb, mint ami a fogyasztói árból megéri.

Átlagosan 25 százalékkal drágulnak az édesárúk. Ezt elsősorban a kakaóba importárban bekövetkezett nagymértékű (két év alatt mintegy két és félszeres) emelkedés, valamint az 1975 decemberében végrehajtott — és az édesiparban akkor nem érvényesített — cukorár-emelés indokolja. Az új árak kialakításánál fontos cél volt a kereslet és kínálat összhangjának a javítása. Ennek megfelelően az egyes termékek választékára nem azonos, hanem eltérő mértékben emelkedik. Átlagosan 23 százalékkal lesznek drágábbak a cukorkafélék, mintegy 30 százalékkal a kakaópórok, 33 százalékkal a csokoládé és a csokoládé árak, 15 százalékkal a nugátok és 13 százalékkal az édesipari termékekbe tartozó lisztesárúk (kekszek, nápolyi, tea-sütémények stb.). Egyes

idényjellegű csokoládé-csütmények (pl. csokoládés függlék) áremelkedése az átlagos mértéket meghaladja. A kávé, kakaó és csokoládé áremelkedése a cukorár emelése árjaiban is érvényesül.

Átlagosan 8 százalékkal emelkedik a déligyümölcs fogyasztói ára. Ezt az importárak évek óta tartó folyamatos emelkedése miatt megnövekedett állami támogatás mérséklése teszi indokoltá. Az átlagos árváltozáson belül a citrom ára kilogrammonként 1 Ft-tal (5 százalékkal), a narancs és a banán ára pedig 2 Ft-tal (7-9 százalékkal) emelkedik; a datolya és a mazsola 10 százalékkal lesz drágább.

A takarékosabb anyaggazdálkodás érdekében — a világi piaci árakhoz igazodóan — felemelésre kerültek a vaskohászati termelői árak. Ennek megfelelően emelkedik a vaskohászati termékek, néhány gépi termékek, valamint a vasbeton termékek és kábelek fogyasztói ára. Így a finomlemez fogyasztói áremelkedése 21 százalék, a

gáz- és vízvezetékcső áremelkedése átlagosan 25 százalék, a mezőgazdasági szerárúk átlagosan 60 százalék, a csavaroké 20 százalék, a szegkeké 16 százalék. A kerékpárok fogyasztói ára átlagosan 12-15 százalékkal drágul és emelkedik több vastömegek fogyasztói ára is.

A vaskohászati termékek áremelése ellenére változatlan marad a főként alacsonyabb jövedelmű, illetve gyermekes családok vásárlásaiban számottevő egyes termékek, a centrifugák és a nem automata mosógépek, a bojlerok, a gyermekkocsik, és a járókák fogyasztói ára. Az ezek termelésében bekövetkezett költségnövekedést továbbra is az állami költségvetés fedezi.

A vaskohászati termékek áremelése növeli a lakossági építkezések költségeit. Ennek érdekében, hogy a lakosságnak a lakásépítéssel kapcsolatos készpénzfizetési terhei számottevően ne növekedjenek, módosított hitelfeltételek kerülnek alkalmazásra.

(MTI)

Felemelték a lakásépítési és -váltási kölcsönök felső határát

A vaskohászati termékek árának emeléséből adódó építési költségnövekedés ellensúlyozására, azért, hogy az érintett családok készpénzterhei csak kismértékben növekedjenek, a kormány a lakásépítési és -váltáshoz nyújtandó kölcsönök felső határát január 1-től felemelte. A rendelkezés szerint a többszintes lakásépítéshez és

a hagyományos családiház-építéshez 20-20 ezer forinttal több hitel adható.

Az előzőeknél nagyobb mértékben emelték a hitel felső határát a családiház-építés korszerű csoportos formáinál, figyelemmel az elterjesztésükhöz fűződő népgazdasági, településpolitikai érdekekre. (MTI)

Szellemi párba, hűvös logikával

Shaw-bemutató előtt a Kiszínházban

— Mi a következő premier?
— Sosem lehet tudni.
— Irája?
— Olvasom sa, mondómé, különben cukrozott mandula.
— Tipjeid?
— Egy, kettő, fél-X.
— Bemutató?
— Péntek, 13.

Ugy tűnik, minden együtt a sikeres vígjátékokhoz. A század egyik legnépszerűbb drámaírójának népszerű darabját, G. B. Shaw: *Sosem lehet tudni* című vígjátékát tűzi műsorára a Szegedi Nemzeti Színház társulata. Félix László rendezővel a Kiszínház nézőterén, a próba rövid szünetében beszélgettünk.

— Shaw darabjait régen játszották Szegeden. Ezt a vígjátékot én választottam, úgy tűnik, szórakoztató jellege, humora oldja az évad első felének komorságát, a szerepek jól kioszthatók a társulatban, s ez a vígjáték mindig is sikerdarab volt.

— Shaw a 20. századi dráma egyik megújítója, az ésszerűség jegyében fogant figurái vitapartnerek, egy szellemi párba hűvös logikával küzdő alakjai. Ez a különös játék milyen színpadi stílust követel?

— Shaw darabjainak színpadra állításához okos színezekre van szükség. Mivel darabjaiban a figurák eszméket, közéleti, erkölcsi, világnézeti magatartásformá-

kat testesítenek meg, a színészek elsőrendű feladata, hogy ezeket racionálisan, okosan képviseljék. Természetesen ezt a vígjátékot is büvöpatákszerűen átszövik sötétebb, drámaibb vonulatok, melyeknek végén szellemes feloldás, megkérdőjelezés, groteszk kifordítás következik. Ez a kettősség adja a megvalósítás izgalmát. A lényeg tudnivaló az, hogy Shaw ebben a vígjátékában azt mutatja meg, hogy az emberek nem olyanok, mint amilyenek a társadalom, a környezetük hiszi őket, vagy magukat tudni szeretnék. A helyzetek során mindenkiről kiderül, milyen az igazi arca. Így aztán a munka nyomán kialakult eredmény, az előadás egésze jelenti stílusunkat.

A színpadon Gloria szerepe mellett: Hartmann Teréz f. h. Utolsóéves a Színház és Filmművészeti Főiskolán. Ez első színpadi főszerepe.

— Az utolsó pillanatban döntöttem, hogy beadom a felvételi kérelmemet a főiskolára. Gyermekfelügyelői szakközépiskolában érettségiztem, s hiába vettek föl elsőre, mivel nem volt előképzettségem, nagyon sokat kellett pótolnom. Tanárom, Félix László telefonon hívott erre a szerepre. A főiskola padjából egy Shaw-vígjáték főszerepe — ez maga a mélyvíz.

— Hogy tetszik Gloria szerepe?

Szocialista együttműködés a tengerhajózásban

A népeket és országokat összekötő tengerhajózás időszak óta pótolhatatlan tényező a kereskedelem fejlesztésében. A tengerhajózás igen fontos területe a szocialista országok együttműködésének is. Az együttműködést az 1973. óta érvényben levő sokoldalú megállapodás szabályozza. A kikötők hatékonyabb kihasználásáról, a tudományos-műszaki kapcsolatokról, a tengeri fuvarozásról és más tevékenységekről szól ez az egyezmény. S nemcsak saját tengeri kikötővel rendelkező országok vesznek benne részt, hanem Csehszlovákia és Magyarország is, melyeknek nincs közvetlen kijárata a tengerekre.

A Német Demokratikus Köztársaság és Lengyelország kikötői kapuként szolgálnak a csehszlovák és a magyar hajók számára. Ez a két ország külkereskedelmi forgalmának csaknem felét tengeri úton bonyolítja le. Viszonyzáróképpen csehszlovák szakemberek részt vettek például a rostoki kikötő rekonstrukciójában, a budapesti Hajó- és Darugyár pedig úszó- és portáldarukat szállít a tengeri kikötővel rendelkező KGST-országokba.

A szocialista országok tengerhajózási társaságai több éve sikeresen dolgoznak olyan útvonalakon, mint az Uniafrika (Európa—Nyugat-Afrika), a Cubalco (Európa—Kuba), a Polartic (Balti- és Északi-tenger—Kanada) és más járatokon. A munkát a járatokat irányító irodák koordinálják. A Baltamerica (Európa—Dél-Amerika) vonalon például NDK-beli, lengyel és szovjet hajók közlekednek, s a járatok koordinációs irodája Gdyniában van. A Nyugat-Európa—Földközi-tenger vonalon közlekedő bolgár, lengyel, szovjet és NDK-beli hajók koordináló központja Rosztokban van. Gyakran előfordult, hogy ugyanabba a kikötőbe egyszerre több ország hajója érkezett, s áruhiányában néha hetekig várakozni kényszerültek, vagy üresen tértek vissza. Az irodák képviselői most pontosan tudják, mikor, milyen hajó érkezik s indul visszafelé, s az iránynak megfelelően biztosítják a fuvarot. Tevékenységük növelte a tengeri fuvarozás volumenét, amely a flották fejlődésével is állandóan növekszik. De nő a kikötők leterheltsége is.

Miként lehetne fokozni az áteresztőképességüket? — ez

foglalkoztatja a szakembereket. Egyik út a nagy teljesítményű gépek alkalmazása a kikötők mentén és a kikötők korszerűsítése. Ebből indultak ki a szovjet és kubai tervezők, amikor a kubai kikötők rekonstrukciójának és gépesítésének terveit készítették.

A másik út a kikötők munkájának ésszerű megszervezése. Ezért terjedt el gyorsan Anatolij Paronovszkijnak, a fekete-tengeri Iljicsjevsk kikötő brigádfővezetőjének munkamódszere. Az ő kezdeményezésére létrehozott komplexbrigádok 33 százalékkal növelték a termelékenységüket. Paronovszkij munkamódszerét a szovjet kikötők több mint felében alkalmazzák, s mármár az NDK és Bulgária kikötőiben is az ő módszere szerint dolgoznak.

A KGST-országok tengeri együttműködésének egy másik oldala: kooperáció a hajógyártásban. Ezt a hajópark fejlődése alapján jól megítélhetjük.

A szocialista országok tengerhajózási együttműködésének fejlődését hosszú távú célprogram határozza meg, amely magában foglalja az egyes országok flottájának bővítését is.

Rudnay és Szeged

Száz évvel ezelőtt, 1878. január 9-én született Rudnay Gyula, a magyar festészet kiemelkedő alakja, aki nevét Szeged művészettörténetébe is beírta. Az 1928 nyarán létrehozott első Szegedi Művésztelepnek ő volt a vezetője. A mester főiskolai növendékeinek azt a feladatot adta, hogy örökítsék meg rajzokban a régi Palánk megírt utcácskáját és öreg házait, amelyeket a Dóm tér környéki egyetemi építkezések miatt a hatóság lebontásra szánt. E feladatnak Rudnay itt vakációzó húszkötet növendéke eleget is tett. Közülük hatvan közül származó szén- és ceruzavázlatot őriz a Móra Ferenc Múzeum. A művésztelep létrehozásánál bábáskodó Tardos-Taussig Ármán gondoskodásából múzeumba került rajzgyűjteményt, mint Rudnay 1926-os szegedi művésztelepének működését, ma is hitelesítő képzőművészeti anyagnak tekinthetjük, s emellett érdekes várostörténeti dokumentumnak is.

Rudnay 1926 júliusában a fővárosból kétszer is Szegedre utazott. látogatásának célja elsősorban az volt, hogy itt dolgozó növendékeit felkeresse. Ezen kívül egynapos helyi tartózkodását arra is felhasználta, hogy a környéken levő Pustaszert megtekintse. Ismeretes ugyanis, hogy ekkor kapott megbízást a Parlament számára készítenő nagyméretű gobelinhez, melynek tőle való tervét *Pustaszert országgyűlés* címen a Nemzeti Galéria őrizi. Figyelemre méltóak azok a hasonlatos körülmények, amelyek Rudnay és Munkácsy közeli témájú történeti képeivel kapcsolatosak. Tudjuk azt, hogy Munkácsy 1891 őszén ide utazott, hogy az Országházba kerülő Honfoglalás című nagy festményéhez a Szeged-környéki tanyavilág táji és népi karakterét tanulmányozza. Miként Munkácsy, Rudnay is járt Pustaszerten, mivel látni kívánta e történelmi színhelyet. Elkészülte alatt mindkettőjük alkotását olykor Hétyezér, máskor Árpád, hol pedig Honfoglalás címen nevezi a korabeli sajtó. Ezek a „változások és fedések” minden bizonnyal kompozícióik kialakulási stádiumai, val függnek össze.

Rudnay Gyula; Olvasó nő

Rudnay Gyula festményeit először 1927 februárjában látta Szeged közönsége, amikor is a neves mester számában jelent meg egy cikk, amely a nagy magyar festő munkásságát ismertette. Ez alkalommal — a Kosuth-díjas, Kiváló Művész lett — Rudnay Gyula levelet küldött hozzánk, amelyből kitérünk, hogy az idős mester változatlanul szerette a művésziategység és kivételes tudását egész életén át az ifjú tehetségek kibontakozásának szolgálatába állította. „Végtelep örömmel tölt el. — írta e levelében az 1937. január 4-én elhunyt Rudnay Gyula —, hogy dolgozó népünk egyszerű fiaiként oly sok a tehetséges, akiknek csak egy feladatuk van, dolgozni, tanulni, fejlődni és ennek minden lehetőségét biztosítani számukra kormányzatunk. Nagy öröm és megnyugvás számomra, hogy sok évtizedes pedagógiai tudásommal és művészetemmel ezt elősegíthetem.”

1927-től, egészen negyedszázadát át Rudnay Gyula

T. L.

Szeles Zoltán